

ЗИГМУНД ФРОЙД УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНА

КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою університету

Протокол № 10 від
«11» червня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПАТОПСИХОЛОГІЯ

Освітній рівень: Перший (бакалаврський)

Галузь знань: С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»

Спеціальність: С4 Психологія

Освітньо-професійна програма "Психологія"

Статус дисципліни: обов'язкова

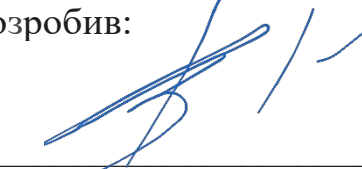
Форма навчання: денна

<u>Форма навчання</u>	<u>Курс</u>	<u>Семестр</u>	<u>Лекції (год.)</u>	<u>Практичні (год.)</u>	<u>Самостійна робота студента (год.)</u>	<u>Разом (год.)</u>	<u>Екзамен (сем.)</u>
<u>Денна</u>	<u>2</u>	<u>4</u>	<u>20</u>	<u>14</u>	<u>56</u>	<u>90</u>	<u>4</u>

Робоча програма розроблена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів в галузі С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини», Спеціальність: С4 Психологія, затвердженої вченою радою ЗФУУ (протокол № 10 від «11» червня 2025 року).

Програму навчальної дисципліни розробив:

Доктор психологічних наук,
професор кафедри психології



(підпис)

І. Клименко

Робочу програму обговорено та затверджено на засіданні кафедри психології
Протокол № 9 від “21” травня 2025 року

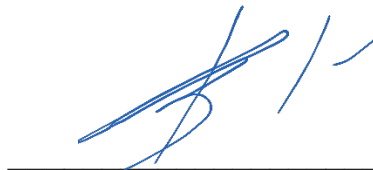
Завідувач кафедри психології



(підпис)

І. Клименко

Гарант ОПП «Психологія»



(підпис)

І. Клименко

Пролонговано:

на 20__ /20__ н.р. _____ (_____), “__” _____ 20__ р., протокол №__
(підпис) (ПІБ)

на 20__ /20__ н.р. _____ (_____), “__” _____ 20__ р., протокол №__
(підпис) (ПІБ)

на 20__ /20__ н.р. _____ (_____), “__” _____ 20__ р., протокол №__
(підпис) (ПІБ)

на 20__ /20__ н.р. _____ (_____), “__” _____ 20__ р., протокол №__
(підпис) (ПІБ)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ОПП, ступень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма навчання	
Кількість кредитів - 3	Галузь знань: С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»	Статус дисципліни Обов'язкова Мова навчання українська	
Модулів - 3	Спеціальність: С4 Психологія	Рік підготовки	
		2-й	
Змістових модулів - 2	Освітньо-професійна програма «Психологія»	Семестр	
Загальна кількість кредитів/годин - 3/90			4-й
		Лекції (год.)	
		20	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних - 2 год.;	Ступень вищої освіти - бакалавр	Практичні(год.)	
		14	
		Самостійна робота(год.)	
		56	
		Всього	
		90	
		Вид контролю	
	Екзамен		

2.1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Патопсихологія» є формування системних знань про закономірності та механізми порушення психічної діяльності та властивостей особистості при психічних розладах і захворюваннях.

Дисципліна спрямована на розвиток теоретичного розуміння етіології та патогенезу цих порушень з психологічної точки зору, а також на оволодіння методологією якісного патопсихологічного аналізу психічних функцій, що є фундаментом для ефективної клінічної психодіагностики та обґрунтування психологічної корекції.

2.2. Завдання вивчення дисципліни

Завдання спрямовані на формування високого рівня професійної компетентності у здобувачів освіти, які зможуть ефективно працювати у сфері охорони психічного здоров'я:

- Опанувати фундаментальні знання про предмет, об'єкт, принципи та методи патопсихології, а також про її місце у системі психологічних та медичних наук.
- Набути глибокого розуміння закономірностей порушення (розпаду, зміни) основних психічних процесів (відчуття, сприйняття, уваги, пам'яті,

мислення) та емоційно-вольової сфери при різних формах психічних розладів.

3. Розвинути системне бачення етіології та патогенезу психічних розладів з акцентом на психологічні механізми їх виникнення та розвитку, що є критичним для розуміння структури дефекту.
4. Набути навичок проведення патопсихологічного експерименту та якісного аналізу його результатів для створення обґрунтованого патопсихологічного висновку.
5. Навчитися диференціювати порушення психічних процесів при різних нозологічних формах (наприклад, шизофренія, органічні ураження мозку, афективні розлади) та зіставляти їх із клінічними класифікаціями (МКХ-11).
6. Сформувати вміння використовувати патопсихологічні дані для визначення мішеней та обґрунтування стратегій психологічної корекції, реабілітації та психопрофілактики.
7. Засвоїти професійно-етичні стандарти роботи психолога у мультидисциплінарному клінічному середовищі, зокрема у взаємодії з лікарями та іншими фахівцями.

2.3. Найменування компетентностей, формування яких забезпечує вивчення дисципліни.

ЗК3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

СК5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій

СК6. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження

2.4. Передумови для вивчення дисципліни.

Для успішного засвоєння дисципліни «Патопсихологія» студентам необхідно володіти знаннями з таких предметів:

Пререквізіти:

- Загальна психологія — базова наука, що досліджує закономірності психічних процесів, станів і властивостей особистості.
- Анатомія центральної нервової системи та фізіологія вищої нервової діяльності — дисципліна, яка розкриває будову та функціонування мозку і нервової системи як біологічної основи психіки.
- Вікова психологія — наука про закономірності розвитку психіки та поведінки людини на різних етапах онтогенезу.

Постреквізіти:

Після завершення дисципліни студенти зможуть застосовувати отримані знання у таких предметах та практиках:

- Клінічна психологія — досліджує психічні процеси та поведінку людини в умовах хвороби, забезпечуючи психологічну допомогу й реабілітацію.

- Основи психіатрії — вивчають принципи діагностики, класифікації та лікування психічних розладів.
- Основи нейропсихології — розкривають механізми взаємозв'язку між роботою мозку та психічними функціями, а також методи їх діагностики й корекції.

2.5. Результати навчання

ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання

ПР5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги

ПР6. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження

3.1. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий Модуль 1. Теоретико-методологічні основи патопсихології

Цей модуль закладає фундаментальне розуміння Патопсихології як науки, її зв'язок з іншими дисциплінами та основні принципи дослідження порушень психічної діяльності.

Теми:

- Патопсихологія у системі наук. Предмет, об'єкт, завдання та принципи патопсихології. Її співвідношення із загальною психологією, клінічною психологією та психіатрією.
- Основні категорії патопсихології. Поняття психічного розладу, психічної норми та патології. Структура психічного дефекту, співвідношення первинних і вторинних порушень.
- Етіологія та патогенез. Сучасні теорії походження психічних розладів (біологічні, психологічні, соціальні). Роль патогенезу у розумінні механізмів порушення психічної діяльності.
- Методологія патопсихологічного дослідження. Принципи побудови патопсихологічного експерименту. Якісний (кваліфікаційний) аналіз даних як основний метод патопсихології та його відмінність від кількісної психодіагностики.
- Патопсихологічний висновок. Структура та вимоги до складання патопсихологічного висновку. Інтеграція висновків із міжнародними клінічними стандартами (зокрема, МКХ-11).

Змістовий Модуль 2. Патопсихологія окремих психічних функцій, психічних станів та особистості

Цей модуль присвячений детальному аналізу порушень різних сфер психічної діяльності та особистості, що є основою для клінічної діагностики.

Теми:

- Патопсихологія пізнавальної сфери:

- Порушення відчуття та сприйняття (ілюзії, галюцинації, агнозії).
 - Порушення уваги (виснаження, нестійкість, патологічна відволікання).
 - Порушення пам'яті (амнезії, конфабуляції, персеверації) та їхні механізми.
 - Патологія мислення. Порушення операційної, динамічної та мотиваційної сторін мислення (наприклад, зниження рівня узагальнення, резонерство, розірваність).
- Патопсихологія емоційно-вольової сфери. Порушення емоцій (дистимія, ейфорія, апатія, амбівалентність) та їхня роль у структурі психічного розладу. Порушення вольової регуляції (абулія, гіпербулія).
 - Патопсихологія свідомості та саморегуляції. Змінені стани свідомості, порушення критичності та самооцінки.
 - Патопсихологія особистості. Порушення особистісної сфери при ендогенних (наприклад, шизофренія) та екзогенних (наприклад, органічні ураження) розладах. Розлади особистості, акцентуації характеру та їхня патопсихологічна діагностика.
 - Патопсихологічні реєстр-синдроми.
 - Особливості патопсихологічних порушень в різних нозологіях. Специфіка психічних порушень при афективних розладах, шизофренії, залежностях, невротичних та стрес-асоційованих розладах.

4. Структура залікового кредиту з дисципліни

Назви змістовних модулів, лекційних тем і тем практичних занять	Кількість годин				
	усього	денна форма			
		у тому числі			Контр. Заходи.
л.	пр.	с.р.			
Змістовий Модуль 1. Теоретико-методологічні основи патопсихології					
Тема 1. Загальна проблематика патопсихології	5	2	0	3	Поточне опитування, реферати, тестування
Тема 2. Концептуальні підходи до аналізу психопатологічних явищ і феноменів	5	2	0	3	
Разом за змістовним модулем 1	10	4	0	6	
Змістовний модуль 2. Патопсихологія окремих психічних функцій, психічних станів та особистості					
Тема 3. Клінічне інтерв'ю (принципи побудови). Анамнестичні данні.	7	1	1	5	
Тема 4. Експериментально-психологічні методи дослідження. Патопсихологічний експеримент.	8	2	1	5	
Тема 5. Патопсихологічна оцінка порушень когнітивних процесів (пам'ять, увага, сприйняття, мислення).	9	3	1	5	

Тема 6. Патопсихологічна оцінка інтелектуальних порушень.	8	2	1	5	Поточне опитування реферати тестування
Тема 7. Патопсихологічна оцінка порушень емоційної та вольової сфери.	8	2	1	5	
Тема 8. Патопсихологічна оцінка порушень особистісно-психологічної сфери.	8	2	1	5	
Тема 9. Патопсихологічна оцінка порушень свідомості.	7	1	1	5	
Тема 10. Патопсихологічні синдромо-комплекси (регістр-синдроми).	7	1	1	5	
Тема 11. Патопсихологічний висновок.	8	1	2	5	
Тема 12. Особливості патопсихологічних порушень в різних нозологіях.	8	1	2	5	
<i>Разом за змістовним модулем 2</i>	<i>78</i>	<i>16</i>	<i>12</i>	<i>50</i>	
Екзамен	2		2		
Усього, годин	90	20	14	56	

5. Тематика практичних занять з дисципліни

Практичне заняття до теми № 3

Тема: «Клінічне інтерв'ю (принципи побудови). Анамнестичні дані.»

Мета: Ознайомитися з принципами побудови клінічного інтерв'ю, навчитися збирати та структурувати анамнестичні дані для потреб патопсихологічного дослідження.

Питання для обговорення:

1. Принципи та етапи проведення клінічного інтерв'ю в патопсихології.
2. Види анамнезу (Anamnesis vitae, Anamnesis morbi) та їхнє значення для діагностики.
3. Особливості збору анамнестичних даних у різних вікових групах (діти, підлітки, дорослі).

Тематика рефератів:

- Етичні аспекти клінічного інтерв'ю та збору анамнезу.
- Структуроване vs. неструктуроване інтерв'ю: порівняльний аналіз.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Роль допоміжних джерел інформації (родичі, медичні карти) у зборі анамнезу.
2. Техніки активного слухання та встановлення рапорту в клінічному інтерв'ю.

Практичне заняття до теми № 4

Тема: «Експериментально-психологічні методи дослідження. Патопсихологічний експеримент».

Мета: Вивчити класифікацію експериментально-психологічних методів, ознайомитися з принципами побудови та проведення патопсихологічного експерименту.

Питання для обговорення:

1. Місце експериментально-психологічних методів у структурі патопсихологічного дослідження.
2. Принципи та завдання класичного патопсихологічного експерименту (за Б. В. Зейгарник).
3. Відмінності між експериментом у загальній та патопсихології.

Тематика рефератів:

- Роль якісного аналізу даних у патопсихологічному експерименті.
- Методики дослідження особистості у рамках патопсихологічного експерименту.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Використання стандартизованих тестів у патопсихології.
2. Особливості експериментального дослідження вищих психічних функцій (ВПФ).

Практичне заняття до теми № 5

Тема: «Патопсихологічна оцінка порушень когнітивних процесів (пам'ять, увага, сприйняття, мислення).»

Мета: Ознайомитися з основними видами порушень когнітивних процесів при психічних розладах та засвоїти методики їх патопсихологічної оцінки.

Питання для обговорення:

1. Класифікація та методики дослідження порушень мислення (наприклад, порушення операційного компоненту, динаміки).
2. Види порушень пам'яті та методи їх діагностики (наприклад, шкала Векслера, 10 слів).
3. Оцінка порушень уваги та сприйняття (наприклад, коректурна проба, порушення схеми тіла).

Тематика рефератів:

- Патопсихологічна діагностика порушень мислення при шизофренії.
- Синдром порушення уваги при органічному ураженні мозку.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Діагностичне значення феноменів резонерства та конкретизації мислення.
2. Зв'язок між порушеннями мислення та мовлення.

Практичне заняття до теми № 6

Тема: «Патопсихологічна оцінка інтелектуальних порушень.»

Мета: Вивчити основні форми зниження інтелекту (олігофренія, деменція), їх патопсихологічні характеристики та методики оцінки.

Питання для обговорення:

1. Поняття інтелекту в патопсихології. Диференціація природженого та набутого інтелектуального дефіциту.
2. Патопсихологічна характеристика олігофренії (ступені, структура порушень ВПФ).
3. Види та патопсихологічні ознаки деменції (органічна, судинна, атрофічна).

Тематика рефератів:

- Використання тестів Векслера (WAIS, WISC) для оцінки інтелектуальних порушень.
- Критерії диференціальної діагностики деменції та псевдодеменції.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Роль показника розходження (дисперсії) в тестових шкалах.
2. Психологічні аспекти реабілітації при інтелектуальних порушеннях.

Практичне заняття до теми № 7

Тема: «Патопсихологічна оцінка порушень емоційної та вольової сфери.»

Мета: Розглянути основні типи порушень емоцій та волі, їх прояви та методики патопсихологічної діагностики.

Питання для обговорення:

1. Патологічні зміни емоційного реагування (наприклад, апатія, емоційна лабільність, дисфорія).
2. Порушення вольової сфери (наприклад, гіпобулія, абулія, парабулія) та їхній вплив на діяльність.
3. Діагностика порушень емоційної та вольової сфери в рамках патопсихологічного експерименту.

Тематика рефератів:

- Патопсихологічний аналіз аутизації та емоційного збіднення при шизофренії.
- Методи дослідження фрустраційної толерантності та агресивності (наприклад, тест Розенцвейга).

Питання для самостійного опрацювання:

1. Зв'язок між порушеннями емоційної сфери та мотивацією.
2. Використання проєктивних методик для оцінки емоційно-вольових особливостей.

Практичне заняття до теми № 8

Тема: «Патопсихологічна оцінка порушень особистісно-психологічної сфери.»

Мета: Ознайомитися з різними формами дезорганізації особистості та засвоїти комплекс методик для оцінки особистісно-психологічної сфери.

Питання для обговорення:

1. Основні патопсихологічні прояви порушень самосвідомості (наприклад, дереалізація, деперсоналізація).
2. Методи дослідження Я-концепції та рівня домагань (наприклад, методика Дембо-Рубінштейн).
3. Патопсихологічний аналіз змін особистості при різних психічних захворюваннях (неврози, психопатії, психози).

Тематика рефератів:

- Діагностика акцентуацій характеру (за Леонгардом, Лічко) та їхня роль у розвитку неврозів.
- Використання особистісних опитувальників (MMPI, МІЛ) у патопсихології.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Феномен соціальної адаптації та його оцінка.
2. Зміни особистісних установок та ціннісних орієнтацій.

Практичне заняття до теми № 9

Тема: «Патопсихологічна оцінка порушень свідомості.»

Мета: Ознайомитися з клініко-психологічними проявами різних форм порушень свідомості, навчитися розрізняти якісні та кількісні зміни свідомості та засвоїти методи їх оцінки.

Питання для обговорення:

1. Кількісні порушення свідомості (оглушення, сопор, кома): клінічна характеристика та методики експрес-оцінки (наприклад, шкала Глазго).
2. Якісні порушення свідомості: характеристика делірію, онейроїду, сутінкових станів та їхнє патопсихологічне значення.
3. Поняття "звуження свідомості" та його оцінка в умовах патопсихологічного експерименту (наприклад, при дослідженні уваги та пам'яті).

Тематика рефератів:

- Особливості когнітивних порушень у постікоматозному стані.
- Патопсихологічні прояви порушень свідомості при епілепсії.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Роль орієнтування (у місці, часі, власній особистості) як ключового критерію оцінки стану свідомості.
2. Феномени деперсоналізації та дереалізації як порушення самосвідомості.

Практичне заняття до теми № 10

Тема: «Патопсихологічні синдромо-комплекси (регістр-синдроми).»

Мета: Систематизувати знання про типові патопсихологічні синдроми та навчитися їх диференціювати, використовуючи дані дослідження ВПФ, емоційної та особистісної сфери.

Питання для обговорення:

1. Поняття патопсихологічного синдрому як комплексу взаємопов'язаних порушень.
2. Характеристика основних регістр-синдромів (наприклад, астеничний, психоорганічний, шизофренічний дефект).
3. Принципи синдромального аналізу в патопсихологічному висновку.

Тематика рефератів:

- Порівняльний аналіз синдрому Козаковської та амнестичного синдрому.
- Патопсихологічні відмінності органічного та психопатичного синдромів.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Роль синдромального аналізу для розробки реабілітаційних програм.
2. Особливості синдромів порушення психічної діяльності в дитячому віці.

Практичне заняття до теми № 11

Тема: «Патопсихологічний висновок.»

Мета: Навчитися аналізувати та інтерпретувати отримані в ході дослідження дані, а також формувати патопсихологічний висновок відповідно до вимог клінічної практики.

Питання для обговорення:

1. Структура та зміст патопсихологічного висновку.
2. Принципи інтерпретації якісних та кількісних даних експерименту.
3. Формулювання психологічного діагнозу (синдрому) та його диференціація від клінічного.

Тематика рефератів:

- Вимоги до патопсихологічного висновку для судово-психологічної експертизи.
- Роль рекомендацій у структурі патопсихологічного висновку.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Особливості оформлення висновку для лікарів-психіатрів.
2. Практичний тренінг: написання висновку на основі наданого кейсу.

Практичне заняття до теми № 12

Тема: «Особливості патопсихологічних порушень в різних нозологіях.»

Мета: Систематизувати знання про специфічні порушення психічної діяльності, характерні для основних нозологічних одиниць (шизофренія, афективні розлади, органічні ураження).

Питання для обговорення:

1. Специфіка порушень мислення та мотивації при шизофренії.
2. Патопсихологічні особливості депресивного та маніакального станів (афективні розлади).
3. Характер порушень ВПФ при органічних ураженнях головного мозку (наприклад, наслідки ЧМТ).

Тематика рефератів:

- Патопсихологічний аналіз порушень при межових психічних розладах.
- Особливості патопсихологічного профілю при неврозах.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Динаміка патопсихологічних порушень у процесі лікування та реабілітації.
2. Вивчення патопсихологічних феноменів на прикладі клінічних випадків.

6. Тематика самостійних занять з дисципліни

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Загальна проблематика патопсихології	3
2	Тема 2. Концептуальні підходи до аналізу психопатологічних явищ і феноменів	3

3	Тема 3. Клінічне інтерв'ю (принципи побудови). Анамнестичні данні.	5
4	Тема 4. Експериментально-психологічні методи дослідження. Патопсихологічний експеримент.	5
5	Тема 5. Патопсихологічна оцінка порушень когнітивних процесів (пам'ять, увага, сприйняття, мислення).	5
6	Тема 6. Патопсихологічна оцінка інтелектуальних порушень.	5
7	Тема 7. Патопсихологічна оцінка порушень емоційної та вольової сфери.	5
8	Тема 8. Патопсихологічна оцінка порушень особистісно-психологічної сфери.	5
9	Тема 9. Патопсихологічна оцінка порушень свідомості.	5
10	Тема 10. Патопсихологічні синдромо-комплекси (регістр-синдроми).	5
11	Тема 11. Патопсихологічний висновок.	5
12	Тема 12. Особливості патопсихологічних порушень в різних нозологіях.	5
Всього		56

7. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни “Патопсихологія” використовуються наступні методи оцінювання навчальної роботи студентів:

- стандартизовані тести;
- поточне опитування;
- залікове модульне тестування та опитування;
- реферати, презентації;
- екзамен.

8. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни “Патопсихологія” визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Модуль 1		Модуль 2		Екзамен
10%	5%	30%	15%	40 %
Поточне оцінювання	Модульний контроль 1	Поточне оцінювання	Модульний контроль 2	Екзамен
1. Оцінка за поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час занять (2 занять, 2 теми – 2 оцінки). 2. Модульний контроль 1 проводиться на 2 занятті. Оцінка за Модульний контроль 1 виставляється на підставі виконання письмового завдання, а саме: 20 тестових завдань.		1. Оцінка за поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час занять (10 занять, 10 тем – 10 оцінок). 2. Модульний контроль 2 проводиться на останньому практичному занятті. Оцінка за Модульний контроль 2 виставляється на підставі виконання письмового завдання.		1. Відповідь на 2 запитання, кожне з яких 10 балів. Розв'язання практичного кейсу 10 балів. Тестові завдання 10 балів. У підсумку 40 балів.

Усі форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів зазначенні в положенні університету про оцінювання результатів вивчення навчальної дисципліни.

Шкала оцінювання

За шкалою університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№ п/п	Найменування	Номер теми
1	Мультимедійний проектор	1-12
2	Проекційний екран	
3	Комунікаційне програмне забезпечення (Google Chrome, Firefox)	
4	Наявність доступу до мережі Інтернет	
5	Персональні комп'ютери, ноутбук.	
6	Комунікаційне програмне забезпечення (Zoom) для проведення занять у режимі он-лайн (за необхідності)	
7	Комунікаційна навчальна платформа (Moodle) для організації дистанційного навчання (за необхідності)	
8	Програмне забезпечення: ОС Windows	
9	Інструменти Microsoft Office (Word; Excel; Power Point і т. і.)	

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні:

1. Батаршев, А. В. (2018). *Патопсихологія: теорія і практика*. Академвидав.
2. Войцех, В. Б. (2020). *Патопсихологія: підручник*. Нова Книга.
3. Волков, В. В. (2019). *Клінічна психологія: навчальний посібник*. Центр учбової літератури.
4. Заїка, В. О. (2019). *Патопсихологія: навчальний посібник*. ВД "Гельветика".
5. Зейгарник, Б. В. (2007). *Патопсихологія* (3-є вид.). А.С.К. (Класичний перекладений підручник).
6. Калашник, Г. М., та Зайцева, Н. Б. (2018). *Клінічна психологія: посібник для практичних занять*. Кондор.
7. Коцюбинська, С. С. (2017). *Клінічна психологія та патопсихологія: навчальний посібник*. Університет "Україна".
8. Ліндерс, А. В. (2020). *Нейропсихологія: навчальний посібник*. Київський університет. (Корисно для розуміння органічних порушень).
9. Макаренко, О. А. (2016). *Патопсихологія. Основи діагностики та*

- корекції: навчальний посібник. Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова.
10. Надута, К. О., та Сомова, О. Л. (2017). *Основи клінічної психології: навчальний посібник*. КНТ.
 11. Росоха, А. П. (2018). *Патопсихологія. Курс лекцій*. ЛНМУ імені Данила Галицького.
 12. Слабкий, Г. О., та ін. (Ред.). (2020). *Психічне здоров'я та психологічна допомога: навчальний посібник*. Український інститут громадського здоров'я.
 13. Соколова, О. В. (2019). *Клінічна психологія*. ВД "Києво-Могилянська академія".
 14. Таволжанська, О. С. (2017). *Патопсихологічна діагностика: посібник*. НМЦ "ТНП".
 15. Чуприков, А. П., та Чабан, О. С. (2015). *Психіатрія і медична психологія*. Нова Книга. (Містить розділи, важливі для розуміння клінічної основи патопсихології).

Додаткові:

1. American Psychiatric Association. (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders* (5th ed.). American Psychiatric Publishing.
2. Barlow, D. H., & Durand, V. M. (2021). *Abnormal psychology: An integrative approach* (9th ed.). Cengage Learning.
3. Beck, A. T., Rush, A. J., Shaw, B. F., & Emery, G. (1979). *Cognitive therapy of depression*. Guilford Press.
4. Butcher, J. N., Mineka, S., & Hooley, J. M. (2020). *Abnormal psychology* (18th ed.). Pearson.
5. Carr, A. (Ed.). (2018). *The handbook of child and adolescent clinical psychology: A global perspective* (3rd ed.). Routledge.
6. Davison, G. C., Neale, J. M., & Kring, A. M. (2016). *Abnormal psychology* (13th ed.). Wiley.
7. Gabbard, G. O. (2021). *Psychodynamic psychiatry in clinical practice* (6th ed.). American Psychiatric Publishing.
8. Lezak, M. D., Howieson, D. B., Bigler, E. D., & Tranel, D. (2012). *Neuropsychological assessment* (5th ed.). Oxford University Press.
9. Sperry, L., & Carlson, J. (2018). *Psychopathology and psychotherapy: DSM-5 diagnosis, case conceptualization, and treatment* (2nd ed.). Routledge.
10. World Health Organization. (2022). *International classification of diseases 11th revision: The global standard for health information*.

Інформаційні ресурси:

1. <https://repo.usfu.edu.ua/home> – Електронні ресурси ЗФУУ
2. <https://npa-ua.org/>
3. <https://upa.org.ua/>
4. <https://www.efpa.eu/>
5. <https://www.apa.org/pubs/databases/psycinfo>
6. <https://iaapsy.org/>

7. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov>
8. <https://www.apa.org/>
9. <https://www.who.int/>
10. <https://www.isbd.org>
11. <https://www.fda.gov>
12. <https://neuronews.com.ua/ua#gsc.tab=0>
13. <https://aapp.org>
14. <https://psychiatryonline.org>
15. <https://ukraine-psychotherapy.org/>
16. <https://www.ilae.org>

11. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ НА ЕКЗАМЕН

1. Предмет і завдання патопсихології. Її місце в системі психологічних та медичних наук.
2. Основні принципи патопсихологічного дослідження (принцип якісного аналізу, принцип системності).
3. Співвідношення поняття патопсихологічний симптом, синдром та нозологія.
4. Зв'язок патопсихології з клінічною психологією та психіатрією.
5. Роль і значення експерименту в патопсихології (за Б. В. Зейгарник).
6. Поняття про "основний дефект" та "вторинні порушення" психічної діяльності.
7. Етичні принципи та вимоги до проведення патопсихологічного дослідження.
8. Патопсихологічний діагноз та його відмінність від клінічного (психіатричного) діагнозу.
9. Концепція психологічної норми та патопсихологічного відхилення.
10. Основні етапи та структура патопсихологічного висновку.
11. Клінічне інтерв'ю як метод патопсихологічного дослідження: принципи побудови та мета.
12. Види анамнестичних даних (Anamnesis vitae, Anamnesis morbi) та їхнє значення.
13. Особливості збору анамнезу у пацієнтів з порушенням критичності та критики.
14. Техніки встановлення рапорту та підтримки контакту під час інтерв'ю.
15. Збір інформації про преморбідні особливості особистості.
16. Класифікація експериментально-психологічних методик (стандартизовані, нестандартизовані).
17. Використання проєктивних методик у патопсихології (наприклад, Роршаха, ТАТ).
18. Особливості застосування особистісних опитувальників (MMPI, MLJ) у клініці.
19. Принципи якісного аналізу даних патопсихологічного експерименту.

20. Порівняльна характеристика патопсихологічного та нейропсихологічного експериментів.
21. Основні види порушень сприйняття (ілюзії, галюцинації): патопсихологічний аналіз.
22. Методики дослідження уваги (таблиці Шульте, коректурна проба) та їх інтерпретація.
23. Порушення пам'яті (амнезії, гіпомнезії, парамнезії) та їх діагностика (10 слів).
24. Патологія мислення: порушення операційного компоненту (конкретизація, резонерство).
25. Порушення динаміки мислення (лабільність, інертність, прискорення/уповільнення).
26. Порушення мотиваційного (особистісного) компоненту мислення (різноплановість, зниження рівня узагальнення).
27. Методики дослідження мислення (класифікація предметів, виключення зайвого, піктограми).
28. Патопсихологічна оцінка інтелектуальних порушень (інтелектуальне недорозвинення vs. деменція).
29. Використання тестів Векслера (WAIS, WISC) для оцінки інтелекту.
30. Поняття "дисфункція виконавчих функцій" та її оцінка.
31. Основні види порушень емоцій (апатія, емоційна лабільність, дисфорія).
32. Патопсихологічні прояви афективних розладів (депресивний, маніакальний стан).
33. Порушення вольової сфери (абулія, гіпобулія, парабулія) та їхнє діагностичне значення.
34. Порушення самосвідомості (деперсоналізація, дереалізація).
35. Методики дослідження рівня домагань та самооцінки (Дембо-Рубінштейн).
36. Патологічні зміни мотиваційної сфери (зсув мотивів, втрата ієрархії).
37. Порушення критичності та прогностичних здібностей.
38. Дезорганізація особистості при психозах: патопсихологічний аналіз.
39. Дослідження міжособистісних стосунків (наприклад, соціометрія) у патопсихології.
40. Патопсихологічна оцінка агресивності та фрустраційної толерантності.
41. Синдром порушення свідомості: якісні та кількісні зміни.
42. Патопсихологічна характеристика органічного (психоорганічного) синдрому.
43. Патопсихологічні ознаки епілептичного синдрому.
44. Особливості психічної діяльності при травматичному ураженні мозку (ЧМТ).
45. Специфіка патопсихологічних порушень при судинних захворюваннях головного мозку.
46. Деменція: види та патопсихологічні відмінності.
47. Синдром Кандинського-Клерамбо та його психологічна інтерпретація.

- 48.Патопсихологічні порушення при шизофренії: порушення мислення (розщеплення).
- 49.Зміни особистості та мотивації при шизофренії (емоційне збіднення, аутизація).
- 50.Патопсихологічний профіль при афективних розладах (біполярний розлад).
- 51.Особливості когнітивних порушень при депресії (уповільнення, фіксація на негативі).
- 52.Патопсихологічна діагностика при невротичних розладах (невроз нав'язливих станів, істеричний невроз).
- 53.Патопсихологічна оцінка при тривожних розладах та фобіях.
- 54.Патопсихологічні особливості при розладах особистості (психопатіях).
- 55.Патопсихологія залежностей (алкогольна, наркотична): порушення волі та особистості.
- 56.Демієлінізуючі захворювання (наприклад, розсіяний склероз): специфіка порушень.
- 57.Патопсихологічні прояви при ендокринопатіях.
- 58.Особливості патопсихологічного дослідження в дитячому та підлітковому віці.
- 59.Диференціальна діагностика інтелектуальних порушень та педагогічної занедбаності.
- 60.Роль патопсихолога у судово-психологічній експертизі.